

Prof. PhDr. IMRICH RUISEL, DrSc.
(1941–2023)

Dňa 30. augusta 2023 v 82 rokoch zomrel významný pracovník a bývalý riaditeľ Ústavu experimentálnej psychológie CSPV SAV, profesor PhDr. Imrich Ruisel, DrSc. Imrich Ruisel sa narodil 20. marca 1941. V rokoch 1967 až 1972 absolvoval študijný odbor psychológia na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Už v roku 1972 sa pridal k odborníkom v bývalom Ústave experimentálnej psychológie SAV. V roku 1978 získal titul kandidáta vied a o desať rokov neskôr mu bol udelený titul DrSc.

Profesor Ruisel sa od mladosti zaujímal o históriu a filozofiu a vo svojej psychologickéj práci úspešne kombinoval teoretické úvahy s konkrétnymi výskumnými aktivitami. Na začiatku svojej kariéry sa venoval skúmaniu vnímania a pamäti, neskôr rozšíril svoje záujmy o témy myslenia, inteligencie a múdrosti. V priebehu svojej neskoršej kariéry sa zaoberal aj úlohou inteligencie v každodennom živote a jej vzťahom k epistemológii, ako aj štruktúrnym a procesuálnym aspektom praktickej inteligencie. Jeho vedecké práce prispeli k redefinícii náhľadov na úlohu inteligencie v reálnom živote a k formovaniu komplexného kognitívneho profilu človeka. Počas svojej kariéry napísal takmer dvadsať monografií a publikoval približne 200 pôvodných vedeckých štúdií v odborných časopisoch a zborníkoch, pričom viaceré z nich napísal vo spolupráci so svojou manželkou Zdenkou, ktorá dlhé roky bola aj jeho vedeckou kolegyňou.

Okrem vedeckej činnosti zastával Imrich Ruisel v rámci ÚEP SAV rôzne významné funkcie. V rokoch 1999 až 2007 pôsobil ako riaditeľ ústavu. Bol vedúcim Centra excelentnosti SAV pre výskum inteligencie a tvorivosti (CEVIT) a Centra excelentnosti pre výskum kognícií (CEVKOG). Dlhodobo bol aktívny v Komisii pre obhajoby kandidátskych dizertácií v odbore psychológia. Spolupracoval na činnosti Spoločnej oborovej komisie doktorandského štúdia psychologických vied. Sám vchoval desať doktorandov. Bol členom Rady APVV pre spoločenské vedy a aktívnym účastníkom vedeckých rád a kolégií.

Významnú časť svojho akademického života venoval vzdelávaniu študentov. Prednášal na Univerzite Komenského v Bratislave, na Trnavskej univerzite v Trnave, na Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre a na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave. V roku 1999 habilitoval na Filozofickej fakulte Trnavskej univerzity a v roku 2002 získal vedeckopedagogický titul profesor na Masarykovej univerzite v Brne.

Vďaka svojej práci získal viaceré ocenenia, medzi ktoré patrí titul Vedca roka (2000), Čestná plaketa SAV Ľudovíta Štúra za zásluhy v spoločenských vedách (2001), Zlatá medaila SAV (2006), Cena SAV za vedecký výskum (2008) a Plaketa Antona Jurovského (2009).

Mimo vedeckej práce nezabudol na svoje záľuby. Venoval sa diaľkovým behom a hre na klavír. Jeho kolegovia si ho budú pamätať ako priateľského, milého a zodpovedného kolegu s výrazným prístupom k tímovej práci. Bol tiež výborným rozprávačom a vedel svojich spoločníkov zaujať zaujímavými príbehmi nielen zo svojho života, ale aj z histórie ľudskej kultúry a poznania. Jeho priatelia, kolegovia a známi budú mať na neho spomienky ako na človeka, ktorý vynikal svojou toleranciou, nadhľadom, zmyslom pre humor, vytrvalosťou a hlbokými poznatkami.

Peter Halama

VYBRANÁ BIBLIOGRAFIA

- Ruisel, I. (1973). Body rotation as a manifestation of lateral preference. *Studia Psychologica*, 15(3), 249-254.
- Ruisel, I., & Ruiselová, Z. (1990). *Výbrané problémy psychológie poznávania*. VEDA.
- Ruisel, I. (1992). Social intelligence – conception and methodological problems. *Studia Psychologica*, 34(4-5), 281-296.
- Ruisel, I. (1993). What do students know about intelligence. *Studia Psychologica*, 35(3), 229-235.
- Ruisel, I., Ruiselová, Z. & Prokopčáková, A. (1994). Subjective aspects of problem – solving and decision-making in the context of coping. *Studia Psychologica*, 36(2), 77-89.
- Ruisel, I. (1996). Implicit theories of intelligence in adolescents. *Studia Psychologica*, 38(1-2), 23-33.
- Ruisel, I. (2000). Is the anxiety – intelligence relationship relevant? *Studia Psychologica*, 42(1-2), 3-14.
- Ruisel, I. (2000). *Základy psychologie inteligence*. Portál.
- Ruisel, I. (2004). Cognitive fallacies as barriers to thinking. *Studia Psychologica*, 46(4), 327-333.
- Ruisel, I. (2004). *Inteligencia a myslenie*. Ikar.
- Ruisel, I. (2005). Wisdom's role in interactions of affects and cognition. *Studia Psychologica*, 47(4), 277-289.
- Ruisel, I. (2005). *Múdrost' v zrkadle vekov*. Ikar.
- Ruisel, I. (2010). *Poznávanie v historických súvislostiach*. ÚEP SAV.

- Ruisel, I., & Prokopčáková, A. (Eds.) (2010). *Kognitívny portrét človeka*. ÚEP SAV.
- Ruisel, I. (2011). *Križovatky poznania*. ÚEP SAV.
- Ruisel, I. (2013). *Epizódy z psychológie poznávania*. ÚEP SAV.
- Ruisel, I. (2013). *Psychológia inteligencie*. UKF.
- Ruisel, I. (2016). *Psychológia vedy a vedeckého myslenia*. Ústav experimentálnej psychológie, Centrum spoločenských a psychologických vied SAV.
- Ruisel, I. (2017). *Kognitívna psychológia v stredoveku*. Ústav experimentálnej psychológie, Centrum spoločenských a psychologických vied SAV.
- Ruisel, I. (2018). *Múdrosť a hlúposť*. Ústav experimentálnej psychológie, Centrum spoločenských a psychologických vied SAV.